

Pedagogische begeleidingsdienst

Huis van het GO!

Willebroekkaai 36

1000 Brussel

SERVICE-
DOCUMENT
TWEEDE GRAAD
SECUNDAIR
ONDERWIJS

MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN

ARBEIDSMARKTGERICHTE FINALITEIT

EERSTE EN TWEEDE LEERJAAR
(3de en 4de jaar)

DOCUMENTNUMMER
2A/MMV

Versiedatum
31/01/2025

Inhoudstafel

Inleiding	3
Minimale materiële vereisten basisvorming (op basis van sleutelcompetenties)	5
SC1: Competenties op het vlak van lichamelijk, geestelijk en emotioneel bewustzijn/gezondheid	5
SC2: Competenties in het Nederlands	5
SC3: Competenties in andere talen	6
SC4: Digitale competentie en mediawijsheid	6
SC5: Sociaal-relatieve competenties	6
SC6: Competenties inzake wiskunde, exacte wetenschappen en technologie	6
SC7: Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven	8
SC8: Competenties met betrekking tot historisch bewustzijn	8
SC9: Competenties met betrekking tot ruimtelijk bewustzijn	8
SC 13: Leercompetenties met inbegrip van onderzoekcompetenties, innovatiedenken, creativiteit, probleemoplossend en kritisch denken, systeembdenken, informatieverwerking en samenwerken	9
SC 15: Ontwikkeling van initiatief, ambitie, ondernemingszin en loopbaancompetenties	9
SC 16: Cultureel bewustzijn en culturele expressie	9
Minimale materiële vereisten specifiek gedeelte (op basis van BK-doelen)	11
Bakkerij	11
Beweging en sport	12
Binnenvaart	13
Bouw	14
Decor en etalage	15
Elektriciteit	16
Haar- en schoonheidsverzorging	17
Hout	18
Mechanica	19
Moderealisatie en textielverzorging	21
Onthaal en recreatie	22
Organisatie en logistiek	23
Paardenhouderij	24
Plant, dier en milieu	25
Printmedia	26
Restaurant en keuken	27
Schilderen en decoratie	28
Slagerij	29
Topsport	30
Zeevaart en zeevisserij	31
Zorg en welzijn	32

Inleiding

Om de leerplandoelen op een kwaliteitsvolle manier te kunnen realiseren, hebben lerarenteams nood aan ondersteunend pedagogisch didactisch materiaal. De minimale materiële vereisten voor het realiseren van de BK-doelen in de tweede graad arbeidsmarktgerichte finaliteit, sommen we hieronder per studierichting op. In de GO! Navigator worden deze minimale materiële vereisten verder geconcretiseerd.

Om de BK-doelen van de tweede graad arbeidsmarktgerichte finaliteit te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur, materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen. Deze dienen te beantwoorden aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu.

De school wordt daarbij geadviseerd om de grootte van de klasgroepen af te stemmen op de beschikbare ruimte en infrastructuur.

Inzake veiligheid is de volgende wetgeving van toepassing:

- Codex;
- ARAB;
- AREI;
- Vlarem.

Deze wetgeving bevat de technische voorschriften die in acht moeten genomen worden met betrekking tot:

- de uitrusting en inrichting van lokalen;
- de aankoop en het gebruik van toestellen, materialen en gereedschappen.

Zij schrijven voor dat:

- duidelijke Nederlandstalige handleidingen en een technisch dossier aanwezig moeten zijn;
- alle gebruikers de werkinstructies en onderhoudsvoorschriften dienen te kennen en correct kunnen toepassen;
- de collectieve veiligheidsvoorschriften nooit mogen gemanipuleerd worden;
- de persoonlijke beschermingsmiddelen aanwezig moeten zijn en gedragen worden, daar waar de wetgeving het vereist.

GENERIEKE MATERIËLE VEREISTEN

De school garandeert de aanwezigheid van onderstaande zaken:

- Internetvoorziening in alle (vak)lokalen en andere noodzakelijke ruimtes (bv. sporthal)
- Voldoende beschikbare laptops/pc's/tablets met toegang tot digitale media voorzien van volgende software: tekstverwerking, presentatiesoftware en rekenblad
- Uit te lenen digitale randapparatuur (zoals luidsprekers, DVD-speler, multimediacprojector, projectiescherm, beamer, opnameapparatuur, digitale camera, ...)
- Minstens één, en in de mate van het mogelijke meerdere loka(a)l(en)/ruimtes dat/die voldoende verduisterd kan/kunnen worden in functie van kwaliteitsvolle projectie
- Toegang tot een printer/scanner/kopieermachine
- Bij voorkeur, en in de mate van het mogelijke, gemakkelijk verplaatsbaar en beschikbaar meubilair
- Gescheiden afvalcontainers voor een correct afvalbeheer en een correct sortering van afvalresten
- Voldoende en ecologisch verantwoord reinigingsmateriaal
- Voldoende opslagruimte/opbergkasten voor specifieke, didactische materialen

Minimale materiële vereisten basisvorming (op basis van sleutelcompetenties)

SC1: Competenties op het vlak van lichamelijk, geestelijk en emotioneel bewustzijn/gezondheid

- Toegang tot:
 - Een (overdekte) kwaliteitsvolle, goed onderhouden sportlocatie/infrastructuur met voldoende grote afmetingen die voldoen aan de noden van de sportcontext die de school wenst in te richten en met de nodige aandacht voor verluchting, verwarming en hygiëne
 - EHBO-materiaal
- In de binnenruimte wordt er voldoende plaats voorzien om toestellen weg te bergen
- Voldoende grote, afzonderlijke kleedruimtes voor jongens en meisjes met de mogelijkheid om zich te verfrissen
- Vast materiaal (zoals sportramen en/of wandrek, rekstokken en/of balken en/of trapezoïden, doelen zoals basketbaldoelen (binnen en/of buiten), ...)
- Voldoende los materiaal (zoals plinten, bok, springplank, valmatten (landingsmatten), lange mat, kleine antislipmat, Zweedse bank, hoogspringstaanders, doelen (bv. minivoetbaldoelen, volleybalinstallatie, badminton- of tennisinstallatie, ...), opbergmateriaal (ballenwagen, ...), ...)
- Voldoende klein materiaal (zoals verschillende soorten ballen voor de verschillende balsporten, foamballen, medecinballen, tennisballen, badmintonracket + shuttle of tennismateriaal, toversnoeren (elastische springlijn), springtouwen, verkeerskegels en/of markeringsschaaltjes, partijvestjes, ...)
- Ander klein materiaal: meetlint en chronometer

SC2: Competenties in het Nederlands

- Een aantal referentiewerken
- (digitale) woordenboeken
- (digitale) woordenlijsten
- Toegang tot een bibliotheekcollectie, eventueel extern, met een variatie aan boeken en een verscheidenheid aan tekstsoorten: (al dan niet digitale) boeken, tijdschriften, comics, spelletjes, liedjes, , ...

SC3: Competenties in andere talen

- Een aantal referentiewerken
- (digitale) woordenboeken
- (digitale) woordenlijsten
- Toegang tot een bibliotheekcollectie, eventueel extern, met een variatie aan boeken en een verscheidenheid aan tekstsoorten: (al dan niet digitale) boeken, tijdschriften, comics, spelletjes, liedjes, , ...

SC4: Digitale competentie en mediawijsheid

Voor het realiseren van deze leerplandoelen zijn enkel de generieke minimale materiële vereisten van toepassing.

SC5: Sociaal-relatieve competenties

Voor het realiseren van deze leerplandoelen zijn enkel de generieke minimale materiële vereisten van toepassing.

SC6: Competenties inzake wiskunde, exacte wetenschappen en technologie

Wiskunde

- Voldoende laptops met wiskundesoftware, i.h.b. meetkundesoftware en statistische software

Wetenschappen: infrastructuur

Labo Natuurwetenschappen

- Werktafels voor leerlingen voorzien van elektriciteit
- Eén werktafel voorzien van water en elektriciteit met noodstop in functie van demonstratieproeven
- Digitale projector
- Computers of laptops met internetverbinding en met toegang tot simulaties en applets
- Voorzieningen voor opslag van de nodige chemicaliën conform de wetgeving (compartimentering, lekbakken, ventilatie...) bij voorkeur in een afgesloten lokaal
- PBM's zoals labojassen, handschoenen, veiligheidsbrillen
- EHBO materiaal
- Reddingsmiddelen: blusdeken, blustoestel, oogwasfles
- De nodige signalisatie
- Voorzieningen voor correct afvalbeheer met inbegrip van chemicaliën en glaswerk
- Minstens één afwas- en uitgietsbak voorzien van koud en warm water

Labo Chemie

- Werktafels voor leerlingen voorzien van water, gas en elektriciteit
- Eén werktafel voorzien van water, gas en elektriciteit met noodstop in functie van demonstratieproeven
- Digitale projector
- Computers of laptops met internetverbinding en met toegang tot simulaties en applets
- Voorzieningen voor correct afvalbeheer met inbegrip van chemicaliën en glaswerk
- Minstens één afwas- en uitgietskaf voorzien van koud en warm water
- Trekkast(en)
- Veiligheidskasten voor de opslag van de nodige chemicaliën conform de wetgeving (compartimentering, lekbakken, ventilatie...) bij voorkeur in een apart afgesloten lokaal [\[1\]](#)
- (Vonkvrije) koelkast (indien opslag van licht ontvlambare stoffen)
- PBM's zoals labojassen, handschoenen, veiligheidsbrillen
- EHBO materiaal
- Reddingsmiddelen: blusdeken, blustoestel, nood- en oogdouche of oogwasfles,
- De nodige signalisatie

Labo Fysica

- (Verplaatsbare) werktafels voor leerlingen
- Eén werktafel voorzien van water en elektriciteit met noodstop in functie van demonstratieproeven
- Digitale projector
- Computers of laptops met internetverbinding en met toegang tot simulaties en applets
- Minstens één afwas- en uitgietskaf voorzien van koud en warm water
- Elektrischevoorzieningen voor leerlingen in functie van leerlingproeven en met een regelbare spanning (wisselstroom en gelijkstroom)
- Elektrische kookplaat of gasaansluiting, bunsenbrander(s) en draadnet(ten)

Labo Biologie

- Werktafels voor leerlingen voorzien van water en elektriciteit
- Eén werktafel voorzien van water en elektriciteit met noodstop in functie van demonstratieproeven
- Digitale projector
- Computers of laptops met internetverbinding en met toegang tot simulaties en applets
- Minstens één afwas- en uitgietskaf voorzien van koud en warm water
- Opstellingsmogelijkheid voor langdurige experimenten
- Elektrische kookplaat of gasaansluiting, bunsenbrander(s) en draadnet(ten)

Wetenschappen: vakdidactische materialen en uitrusting

Natuurwetenschappen

- Materiaal en chemicaliën voor het uitvoeren van de geselecteerde (leerling)experimenten

Chemie

- Materiaal en chemicaliën voor het uitvoeren van de geselecteerde (leerling)experimenten
- Glaswerk zoals erlenmeyers, bekers, maatcilinders, proefbuizen, pipetten, horlogeglazen...
- Pipetteerpompen
- Meet- en weegapparatuur zoals thermometers, pH meter, balans(en)...

Fysica

- Materiaal voor het uitvoeren van de geselecteerde (leerling)experimenten.
- Meet- en weegapparatuur
- Digitale sensoren voor real-time-metingen

Biologie

- Materiaal voor het uitvoeren van de geselecteerde (leerling)experimenten
- 2D en 3D modellen

^[1] <https://www.kvcv.be/chemieplatform/ci/COS2024.pdf>

SC7: Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven

Voor het realiseren van deze leerplandoelen zijn enkel de generieke minimale materiële vereisten van toepassing.

SC8: Competenties met betrekking tot historisch bewustzijn

- Een historische atlas (analoog of digitaal)
- Een tijdlijn (analoog of digitaal) die de periodes van het westers referentiekader weergeeft

SC9: Competenties met betrekking tot ruimtelijk bewustzijn

- Een lokaal met wandkaarten (posters) (België, Europa, de wereld, ...)
- Andere analoge en/of digitale kaarttypes (bijv. topografische kaarten van de eigen omgeving)
- Voldoende schoolatlassen en enkele kompassen
- Voldoende laptops/tablets met courante geografische software (bijv. Google Earth, Geopunt, Google Maps, Topomapviewer, ...)
- Een globe

Het terrein is het labo van de aardrijkskunde en daarom dient de leraar de mogelijkheid te hebben om minimaal 1 extra-murosactiviteit/graad te organiseren in functie van de leerplanrealisatie.

SC 13: Leercompetenties met inbegrip van onderzoekcompetenties, innovatiedenken, creativiteit, probleemoplossend en kritisch denken, systeemdenken, informatieverwerking en samenwerken

Voor het realiseren van deze leerplandoelen, zijn enkel de generieke minimale materiële vereisten van toepassing.

SC 15: Ontwikkeling van initiatief, ambitie, ondernemingszin en loopbaancompetenties

Voor het realiseren van deze leerplandoelen, zijn enkel de generieke minimale materiële vereisten van toepassing.

SC 16: Cultureel bewustzijn en culturele expressie¹

- Een lokaal met voldoende ruimte om de gekozen disciplines (zoals beeld, audiovisuele media, dans, muziek, drama) uit te voeren en is akoestisch geschikt.
- Voor projecten/lesonderwerpen uit het domein beeld of projecten/lesonderwerpen met een deelcomponent beeld ter beschikking te zijn:
 - Het voor het project of lesonderwerp nodige discipline-eigen analoog of digitaal materiaal voor 2D/3D beeldend werken (zoals dragers: papier, canvas, tekentablet, ...)
 - Overzetters: potloden, penselen, stiften, ...
 - Materie: verf, klei, ...
 - Hulpmiddelen: schaar, lijm, liniaal ...
 - Technologische hulpmiddelen (zoals hard- en software (en nodige randapparatuur) voor het ontwerpen en ontwikkelen, bewerken, monteren en presenteren van beeld)
 - Grote werktafels (vrijstaand) en/of individuele tekentafels
- Voor projecten/lesonderwerpen uit het domein audiovisuele media of projecten/lesonderwerpen met een deelcomponent audiovisuele media ter beschikking te zijn:
 - Het voor het project of lesonderwerp nodige discipline-eigen materiaal (zoals technologische hulpmiddelen: hard- en software, applicaties (en nodige randapparatuur))
 - Mobiele apparaten voor het ontwikkelen, bewerken, monteren en presenteren van beeld en klank
- Voor projecten/lesonderwerpen uit het domein dans of projecten/lesonderwerpen met een deelcomponent dans dienen ter beschikking te zijn:
 - Het voor het project of lesonderwerp nodige discipline-eigen materiaal (zoals gepaste/geschikte muziek, decorstukken, rekwisieten, kostuums,...)

¹ De school is niet verplicht alle domeinen aan te bieden. Afhankelijk van het keuzeaanbod van de school dient deze aan de minimale materiële vereisten voor dit specifiek domein/deze specifieke domeinen te voldoen.

- Klankinstallatie of instrument
 - Aangepaste vloer (niet rechtstreeks op beton)
 - Kleedruimtes met douche
- Voor projecten/lesonderwerpen uit het domein muziek of projecten/lesonderwerpen met een deelcomponent muziek dienen in functie van de behandelde leerplandoelstellingen ter beschikking te zijn:
 - Het voor het project of lesonderwerp nodige discipline-eigen materiaal (zoals aangepast instrumentarium of klankbronnen voor de leerlingen, partituren in de meest ruime betekenis van het woord, ...)
 - Klankinstallatie
 - Minstens één begeleidingsinstrument van goede kwaliteit (zoals piano, keyboard, gitaar, ...)
- Voor projecten/lesonderwerpen uit het domein woordkunst-drama of projecten/lesonderwerpen met een deelcomponent woordkunst-drama dienen ter beschikking te zijn:
 - Het voor het project of lesonderwerp nodige discipline-eigen materiaal (zoals decorstukken, rekwisieten, kostuums, grime, belichting, ...)
 - Teksten en inspiratieobjecten
 - Klankinstallatie

Een voor woordkunst en drama bruikbare vloer met bekleding (al dan niet kan de bekleding bestaan uit verplaatsbare matten).

Minimale materiële vereisten specifiek gedeelte (op basis van BK-doelen)

Bakkerij

- Een degelijk uitgeruste infrastructuur met bijhorende productie- en opslagruimtes die voldoen aan normen van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV)
- Schrijfbord type whiteboard
- Reiniging en ontsmettingsmiddelen
- Reinigingsmateriaal zoals veeg- en schuurborstel, vloerwisser, emmer (uitsluitend voor het reinigen), vuilblik en handvleugel
- Verschillend bewaar- en verpakkingsmateriaal
- Voldoende klein bakkersmateriaal (zoals professionele messen voor de bakkerij, paletmessen, kloppers, schuimspanen, spatels, pannenlikkers, deegrollen, spuitzakken, verschillende soorten spuitmondjes, deegkrabbers, bestek, blikopener, schaar, puntzeef, fijne zeef, vergiet, snijplanken, mengkommen, mixer, voedingsweegschaal, maatbeker, voedingsthermometer (voor deeg en kerntemperatuur) suikerthermometer, taartvormen, broodvormen, roosters, bakplaten, verdeellatten, vormen en ringen voor (banket)bakkerij, slipmatten, strijkborsteltjes, kookpotten en pannen, ...)
- Voldoende groot bakkersmateriaal (zoals (inox) werktafels, klopper/menger, kneder, platenrekken, marmer werkvlak, uitroltafel, verdeler/opboller, (rem)rijkskast, patisserie- en broodoven, microgolfoven, weegschaal voor grote hoeveelheden, fornuis of kookplaat, koeling, diepvries, vacuümmachine, ...)

Beweging en sport

De minimale materiële vereisten bouwen verder op deze van SC 1: Competenties op het vlak van lichamelijk, geestelijk en emotioneel bewustzijn/gezondheid en worden verder aangevuld met ondersteunende materialen benodigd voor de realisatie van de BK-doelen. De keuze voor materialen hangt volledig af van de bewegingsactiviteiten die de scholen selecteren.

Binnenvaart

Voor de theoretische lessen is een traditioneel ingericht klaslokaal een minimale vereiste. Er moet gestreefd worden naar het gebruik van kwaliteitsvol cursusmateriaal dat aansluit bij de leerdoelen. Gezien de specificiteit van het maritiem onderwijs moeten deze cursussen veelal zelf opgesteld worden, bijgevolg moet de school zorgen voor de beschikbaarheid van de nodige, actuele maritieme naslagwerken voor de leerkrachten. De beschikbaarheid van simulatieapparatuur is noodzakelijk voor een maritieme opleiding. Dit kan zowel onder de vorm van een opleidingsschip, een maritiem opleidingscentrum als door middel van gespecialiseerde software. Voor vele relevante onderwerpen is goede software en lesmateriaal voorhanden, veelal gratis af te halen van internet, zodat een performante internetverbinding op school zeer sterk aan te raden is.

Voor de specifieke vakken is het zeer belangrijk over het nodige demonstratiemateriaal te beschikken. Deze demonstraties kunnen gebeuren op school zelf, op een opleidingsschip of aan de hand van didactische uitstappen en leren op de werkplek.

Naast deze algemene minimale materiële eisen, zijn er ook een aantal specifieke:

- Nautische publicaties zoals Solas, Marpol,...
- Onder vorm van een simulatieklas, opleidingscentrum of opleidingsvaartuig of met afzonderlijke toestellen, de toestellen die courant gebruikt worden aan boord zoals: VHF-zender/ontvanger; Navtex; EPIRB; SART; radar; manuals; magnetisch kompas; gyrokompas;...
- Scheepsplannen; stabiliteitscurves en hydrostatische tabellen.
- Zeekaarten; steekpasser; pleischaal; nautische publicaties zoals 'Admiralty Tide Tables'.
- Reddingsvlot; toonmodellen van pyrotechnische middelen; demonstratiemateriaal zoals ankers, brandblusapparaten, stuurinrichting en schroeven.
- Demonstratiemateriaal in verband met scheepsmotoren; meetgereedschap zoals schuifmaat, meetlat, verschillende soorten winkelhaken en aftekengereedschap.
- Multimeters, voltmeters, ampèremeters, Ohm-meters,
- schakeldraden in verschillende dikten en kleuren, automatische zekeringen; elektromagneet, batterijen, schakelaars, generatoren en transformatoren.
- Las- en brandapparatuur; boorgereedschap; slijpmolen met bijhorende schijven; voorbeelden van pakkingen; gereedschap voor het bewerken en spannen van buizen; pneumatisch gereedschap; zaagmachines: handgereedschappen: doorsneden van motoronderdelen; sleutelmotor; draaiende scheepsmotoren; motoronderdelen: zuigers, cilinderdeksels, kleppen, klepgeleiders, zuigerveren, tandwielen, pompen, krukas, nokkenas, turbo

Bouw

Atelier/werkplaats

- Voorzien van de nodige persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen
- Voldoende ruim om de leerlingen in comfortabele en veilige omstandigheden te laten werken aan vaardigheden
- Met voldoende werkplekken zodat de leerlingen individueel kunnen werken
- Voldoende ruimte voor het stapelen en veilig opbergen van materialen en gereedschappen
- Voorzien van de nodige nutsvoorzieningen
- Met in de nabijheid wasgelegenheid en gescheiden omkleedruimte (M/V/X)

Instructielokaal

- Bij voorkeur in de nabijheid van de werkplaats
- De mogelijkheid om vanaf elke computer teksten, schema's, tekeningen, ... af te drukken
- Voorzien van ICT-mogelijkheden in functie van eenvoudige CAD software

Materialen, gereedschappen en machines

- Betonmolen
- Controle- en meetgereedschappen (waterpas, lintmeter, pasdarm, automatisch waterpastaestel, vouwmeter, (schiet)lood, winkelhaak, ...)
- Handgereedschap en elektrische handmachines
- Onderhoudsmateriaal
- Schragen en steigerplanken
- Verbruiksmaterialen nodig voor de realisatie van de leerplandoelen

Decor en etalage

Elektriciteit

Atelier/werkplaats

- Voorzien van de nodige collectieve beschermingsmiddelen
- Voorzien van de nodige persoonlijke beschermingsmiddelen
- Voldoende ruim om de leerlingen in comfortabele en veilige omstandigheden te laten werken aan vaardigheden
- Met voldoende werkplekken zodat de leerlingen individueel kunnen werken
- Voldoende ruimte voor het stappelen en veilig opbergen van materialen en gereedschappen
- Voorzien van de nodige nutsvoorzieningen
- Met in de nabijheid wasgelegenheid en gescheiden omkleedruimte (M/V/X)

Instructielokaal, bij voorkeur in de nabijheid van het atelier/de werkplaats

- De mogelijkheid om vanaf elke computer teksten, schema's, tekeningen, ... af te drukken

Materialen

- De nodige gereedschappen en machines met bijhorende persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen
- De nodige onderhoudsproducten en –materialen
- Meetinstrumenten: multimeter, ampèretang en andere meetinstrumenten
- Componenten, onderdelen en gereedschappen om onderstaande doelen te realiseren:
- Een elektrische installatie: project met basislichtschakeling(en), instellen en aansluiten van
- een programmeerbare module, een project met relaisschakeling(en), elektrische circuits
- Een (elektro)pneumatische installatie
- Een elektronische schakeling
- Mechanische onderdelen
- Materialen en gereedschappen om:
 - Leidingstracés uit te zetten
 - Leidingen, buizen, kanalisaties en installatiecomponenten te monteren en aan te sluiten
 - Borg-, verbindings-, montage- en demontagetechnieken toe te passen

Haar- en schoonheidsverzorging

Deze studierichting vereist (polyvalente) didactische leslokalen voor haar- en schoonheidsverzorging en een didactisch salon.

Met volgende concretisering:

- Een multifunctionele ruimte met een zone om handen te wassen, toegang tot warm en koud stromend water
- (Polyvalente) didactische leslokalen met voldoende verlichting en stopcontacten voor haar- en schoonheidsverzorging en een didactisch salon
- Kaptafels en spiegels, verstelbare kapstoelen, voetsteunen
- Verstelbare behandelingstafels of -zetels
- Ergonomische werkstoelen op wieltjes en mobiele werktafels of werkkarretjes
- Voldoende oefenhoofden
- Voldoende handdoeken en kapmantels
- Materiaal voor afvalsortering
- Materialen en producten voor wassen, ontwarren en verzorgen van het haar
- Materialen en producten voor brushing, watergolf en föhnen
- Materialen, producten en accessoires voor opsteekkapsels en vlechten
- Materialen en producten voor kleuren
- Materialen voor knippen
- Materialen en producten voor afwerking van het kapsel
- Materialen en producten voor inzepen en scheren
- Materialen en producten voor reinigen van huid en nagels
- Materialen en producten voor aanbrengen van make-up
- Apparatuur, materialen en producten voor handverzorging en handmassage
- Apparatuur, materialen en producten voor gelaatsverzorging
- Ontsmettingsmiddelen, ontsmettings- en sterilisatietoestellen

Hout

Atelier/werkplaats

- Bestaande uit enerzijds een montagehal en anderzijds een ruimte voor machinale houtbewerking
- Voorzien van de nodige collectieve beschermingsmiddelen zoals stofafzuiginstallatie, akoestische scheiding tussen machinezaal en overige ruimtes
- Voorzien van de nodige persoonlijke beschermingsmiddelen
- Voldoende ruim om de leerlingen in comfortabele en veilige omstandigheden te laten werken aan vaardigheden
- Met voldoende werkplekken voorzien van werkbanken zodat de leerlingen individueel kunnen werken
- Voldoende ruimte voor het stappelen en veilig opbergen van materialen en gereedschappen
- Voorzien van de nodige nutsvoorzieningen
- Met in de nabijheid wasgelegenheid en gescheiden omkleedruimte (M/V/X)

Instructielokaal

- Bij voorkeur in de nabijheid van de werkplaats
- De mogelijkheid om vanaf elke computer teksten, schema's, tekeningen, ... af te drukken
- Voorzien van ICT-mogelijkheden in functie van CAD-CAM software

Materialen, gereedschappen en machines

- Afwerkingsproducten en benodigde gereedschappen voor oppervlaktebehandelingen
- ((C)NC-gestuurde) houtbewerkingsmachines (voor zagen, schaven, boren, schuren en profileren)
- Controle- en meetgereedschappen
- Elektrische en/of pneumatische handmachines
- Handgereedschap voor afschrijven, beitelen, boren, nagelen, schaven, schroeven, schuren, vijlen, zagen en andere basishandelingen
- Onderhoudsmateriaal en gereedschap voor het uitvoeren van machineonderhoud
- (Mobiele) persluchtinstallatie
- Verbruiksmaterialen nodig voor de realisatie van de leerplandoelen
- Verspanende gereedschappen en toebehoren

Mechanica

Algemeen

- Wettelijke voorzieningen en veiligheidsuitrusting

Geïntegreerd klasruimte (instructielokaal/atelier/werkplaats)

- Voorzien van de nodige collectieve beschermingsmiddelen (CBM's);
- Voorzien van de nodige persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's);
- Voldoende ruimte om de leerlingen in comfortabele en veilige omstandigheden te laten werken aan vaardigheden;
- Met aangepaste werkbanken uitgerust met bankschroeven;
- Voorzien van de nodige gereedschappen, machines en (meet-)toestellen om de deelopdrachten en projecten volgens goed vakmanschap te kunnen uitvoeren.
- Voldoende ruimte voor het veilig opbergen van materialen en gereedschappen;
- Met in de nabijheid wasgelegenheid en gescheiden omkleedruimte (M/V/X);
- Met de mogelijkheid om schema's en tekeningen in digitaal formaat te kunnen raadplegen, aan te passen en af te drukken;
- De digitale apparatuur moet verbonden kunnen zijn met internet.
- Het lokaal is voorzien van beamer + projectiescherm of smartbord en er is de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;

De leerlingen beschikken over

- Tabellenboek voor metaaltechniek in functie van de minimumdoelen;
- 3D CAD tekenprogramma voor mechanica;
- Softwarepakket pneumatica en hydraulica

Materialen

- Persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen.
- De nodige onderhoudsproducten en –materialen
- Meetinstrumenten:
 - schuifmaat;
 - micrometer;
 - meetlat;
 - rolmeter;
 - winkelhaak;
 - gradenboog;
 - meetklok;
 - kalibers
- Gereedschappen en machines om diverse materialen te bewerken bij:
 - knippen;
 - zagen;
 - snijden;
 - slijpen;
 - vijlen;
 - boren;
 - schuren;
 - draaien
 - frezen;
 - schroefdraad snijden
- Plooi bank

- Lasapparatuur
- Computergestuurde machines
- Pneumatische of hydraulische basiscomponenten (minimaal: 2/2 ventiel, enkelwerkende cilinder, slangen) in functie van de studierichting
- Materialen en gereedschappen voor:
 - overbrengingen;
 - borgtechnieken;
 - verbindingstechnieken;
 - montage- en demontagetechnieken;
 - afwerkingstechnieken

Moderealisatie en textielverzorging

Deze studierichting vereist (polyvalente) didactische leslokalen voor retouches en gegevensregistratie, een stikatelier (productieopstelling) / wasmachine en strijkapparatuur voor het verwerken en afwerken van kleding en interieurartikelen.

Met volgende concretisering:

- Een multifunctionele ruimte met een zone om handen te wassen, toegang tot warm en koud stromend water
- (Polyvalente) didactische leslokalen voor retouches en gegevensregistratie
- Een stikatelier
- Modegebonden kleding- en interieurtijdschriften en patroonboekjes
- Snijtafels
- Patroonpapier, lange latten, tekenmateriaal en creatief materiaal
- Diverse stoffen, voldoende textielstof (baalkatoen en wollen stof) en fournituren (knopen, ritsen, elastieken), wattine, kleefstof, zoomafronder, naaigaren en naaigerei
- Voldoende naaimachines, overlockmachines, hulpstukken, kleefpers
- Wasproducten, wasmachine, droogkast, droogrek en strijkinstallatie
- Kit voor defect of onderhoud (schroevendraaier, pincet, olie)
- Voldoende paspoppen, een passpiegel, kledinghangers, divers (decoratie)materiaal voor opbouw van een etalage
- Etiketteermateriaal

Onthaal en recreatie

Deze studierichting vraagt weinig 'extra' specifieke materiële vereisten bovenop deze van de basisvorming.

Wel belangrijk is een vlotte toegang tot ICT en internet, de aanwezigheid van de nodige materialen om creatief te kunnen werken, om sport- en spelactiviteiten te kunnen begeleiden, een geluid- en lichtinstallatie, basisgereedschap om de nodige reparaties en klusjes uit te voeren, ...

Organisatie en logistiek

- Een polyvalente ruimte met de mogelijkheid tot klassikale instructie enerzijds en het inoefenen van de onderliggende commerciële en administratieve vaardigheden van het leerplan anderzijds.
- Magazijnomgeving om goederen te ontvangen en te verplaatsen
- Kantoorsoftware
- Qua basisuitrusting om de administratieve taken te kunnen inoefenen zijn noodzakelijk:
 - eenvoudige balie om klanten en bezoekers te ontvangen
 - telefoontoestellen of gsm's
 - printer/scanner
 - archiefkast
 - klasseermateriaal
 - klein kantoormateriaal
 - laptop
 - materiaal om de onthaalruimte aan te kleden zoals bijvoorbeeld vaktijdschriften, planten, thema gebonden decoratiemateriaal ...
 - benodigdheden voor een eenvoudige catering aan het onthaal zoals bijvoorbeeld de mogelijkheid om aan de bezoeker koffie, water ... aan te bieden
 - wachtstoelen
 - postweegschaal
- Qua basisuitrusting om de verkoop gerelateerde vaardigheden te kunnen inoefenen zijn noodzakelijk:
 - rekken
 - opbergkasten
 - voldoende materiaal om diverse presentatietechnieken in te oefenen
 - inpaktafel conform de ergonomische eisen, inpakmateriaal
 - kassasysteem
 - klein materieel om verpakkingen te openen zoals bijvoorbeeld veiligheidsmes
- Qua basisuitrusting om de logistiek gerelateerde vaardigheden te kunnen inoefenen zijn noodzakelijk:
 - stellingen of rekken
 - veiligheidspictogrammen binnen de context van een magazijn
 - minimaal één intern transportmiddel waarop men niet zit of staat zoals transpallet, plateauwagen, rolcontainer of steekwagen
 - paletten
 - klein materiaal:
 - veiligheidsmes
 - stiften
 - toestel om te scannen (bv gsm)
- Qua aantal is het aanwezige materiaal aangepast volgens de grootte van de klasgroepen.

Paardenhouderij

Infrastructuur:

- Een instructie- en leszone met (verplaatsbare) tafels en didactisch materiaal ter ondersteuning van de doelstellingen.
- Een omkleedzone met mogelijkheid tot het opbergen van kledij.
- Hippische accommodatie bereikbaar voor de leerlingen zoals stallen, boxen, stapmolen, piste met spiegels, longeerpiste, weide, poetsplaats...

Dieren, materialen en gereedschappen:

- Paarden geschikt voor de gekozen oefeningen.
- Gereedschappen zoals schoppen, kruiwagens, harken, spaden, rieten...
- Hippische materialen zoals rijkledij, zweepen, sporen, hoofdstellen, teugels, stijgbeugels, bits, zadels, borstels, dekens, halsters, hindernissen, bandages...
- Verbruiksmateriaal zoals bodembedekkingsmaterialen, voeders, verzorgingsproducten...
- EHBO materiaal
- PBM's en CBM's zoals paardrijcaps, handschoenen, rijlaarzen, bodyprotectors, werkkledij, veiligheidsschoenen of -laarzen...
- Machines zoals trekker voor pisteonderhoud, scheermachine...
- Materiaal om afval te sorteren (Papier, glas, GFT, rest)

Plant, dier en milieu

Infrastructuur:

- Een instructie- en leszone met (verplaatsbare) tafels en didactisch materiaal ter ondersteuning van de doelstellingen.
- Computers of laptops met internetverbinding en met toegang tot de nodige software
- Een omkleedzone met mogelijkheid tot het opbergen van kledij.
- Een werkzone bereikbaar voor de leerlingen zoals stallen, dierenverblijven, loods, weides, akkers, serre, plantenkwekerij, containerveld...

Dieren, planten, materialen en gereedschappen:

- Machines zoals grasmachine, haagschaar, kantensnijder, hakselaar, bladblazer, scheermachine, melkmachine...
- Gereedschappen zoals schoppen, kruiwagens, harken, spaden, rieten...
- Verbruiksmateriaal zoals voeders, veterinaire producten, bodembedekkingsmaterialen, meststoffen, zaden, gewasbeschermingsmiddelen, bodemverbeteraars, verpakkingsmateriaal, afdek materiaal...
- Dieren en bijhorende huisvesting afhankelijk van de gekozen werkzaamheden.
- Planten en bijhorende kweekomgeving (serre, openlucht, container...) afhankelijk van de gekozen werkzaamheden.
- EHBO materiaal
- PBM's en CBM's zoals handschoenen, werkkledij, veiligheidsschoenen of -laarzen, gehoorbescherming...
- Materiaal om afval te sorteren (Papier, glas, GFT, rest)

Printmedia

Restaurant en keuken

Algemeen

- Een degelijk uitgeruste professionele keuken met bijhorende productie- en opslagruimtes die voldoen aan normen van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV)
- Schrijfbord type whiteboard
- Reiniging en ontsmettingsmiddelen
- Reinigingsmateriaal zoals veeg- en schuurborstel, vloerwisser, emmer (uitsluitend voor het reinigen), vuilblik en handvleugel
- Verschillend bewaar- en verpakkingsmateriaal

Keuken

- Voldoende klein keukenmateriaal (zoals professionele keukenmessen, kloppers, schuimspanen, spatels, pannenlikkers, blikopener, rasp, mandoline, schaar, puntzeef, fijne zeef, vergiet, soepen sauslepel, snijplank, roerzeef, maatbeker, ...)
- Voldoende kookmateriaal (zoals verschillende soorten kookpotten, pannen, ...)
- Voldoende kleine keukentoestellen (zoals een mixer, keukenrobot, voedingsweegschaal, kerntemperatuurmeter, ...)
- Voldoende groot keukenmateriaal (zoals combi-steamer met gesloten en geperforeerde gastronomplaten, friteuse, fornuis, warmtekast, inox werk- en spoeltafels, professionele vaatwasmachine, vacuümmachine, koeling, diepvries, ...)

Restaurant

- Voldoende klein restaurant- en barmateriaal (zoals borden, tassen, glazen, karaffen, glazen, kommen, bestek, snijplanken, voorsnijmes, office-mes, broodmes, serveerschalen, dienbladen, flessenopener, koffiekkan, theekan, sauteuse, flambeerpan, klopper, sauslepel, soeplepel, ...)
- Voldoende restaurant- en bartoestellen (zoals koffiezet, waterkoker, citruspers, warmplaatjes, komfoor, ...)
- Voldoende groot restaurantmateriaal (zoals tafels, stoelen, bijzettafel of -kar, warmtekast, bar of toog, koeling, ...)
- Voldoende tafellinnen (zoals moltons, tafellakens, napperons, servetten, ...)

Schilderen en decoratie

Atelier/werkplaats

- voorzien van de nodige persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen
- voldoende ruim om de leerlingen in comfortabele en veilige omstandigheden te laten werken aan vaardigheden
- met voldoende en constant licht
- voldoende verluchtingsmogelijkheden
- wanden voor opdrachtrealisaties (schilderwerk/wandbekleding/decoratietechnieken)
- met voldoende werkplekken zodat de leerlingen individueel kunnen werken
- voldoende ruimte voor het veilig opbergen van tekeningen, producten, materialen en gereedschappen
- voorzien van de nodige nutsvoorzieningen met extra aandacht voor stromend water en aangepaste wasbakken
- met in de nabijheid wasgelegenheid en gescheiden omkleedruimte (M/V/X)

Instructielokaal

- bij voorkeur in de nabijheid van de werkplaats
- de mogelijkheid om vanaf elke computer teksten, schema's, tekeningen, ... in kleur af te drukken

Materialen, gereedschappen en machines

- controle- en meetgereedschappen (zoals vouwmeter, rolmeter, digitale meter, laserpasser, waterpas, vochtmeter)
- kleurenwaaiers
- materialen voor het afdekken en afplakken van niet te behandelen delen
- mobiel projectietoestel voor het projecteren van ontwerpen op te bewerken oppervlakken
- onderhoudsmateriaal en producten voor het reinigen van materialen, machines en gereedschappen
- producten, materialen, handgereedschappen en elektrische handmachines in functie van beschermen en verfraaien, manuele en decoratieve schilderwerken, ornamenten en sierlijsten en plaatsen van wandbekledingen
- (rol)steigers
- verbruiksmaterialen nodig voor de realisatie van de leerplandoelen

Slagerij

- Een degelijk uitgeruste infrastructuur met bijhorende productie- en opslagruimtes die voldoen aan normen van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV)
- Schrijfbord type whiteboard
- Reiniging en ontsmettingsmiddelen
- Reinigingsmateriaal zoals veeg- en schuurborstel, vloerwisser, emmer (uitsluitend voor het reinigen), vuilblik en handvleugel
- Verschillend bewaar- en verpakkingsmateriaal
- Voldoende klein slagerijmateriaal (zoals professionele snij-, hak- en uitbeenmessen, uitpijpmes, handzaag, hakbijl, handtrekker, aanzetstaal, snijplanken, lardeer- en bardeernaald, vleeshaken, schotels, zeven, weegschaal, mixer, kloppers, spatels, mengkommen, maatbeker, kookpotten en pannen, vormen voor hesp, pastei, gelei, pekelmeter/pekelweger, pH-meter, vochtigheidsmeter, kerntemperatuurmeter, ...)
- Voldoende groot slagerijmateriaal (zoals inox werk- en spoel tafels, inox rekken, hakblok, hakmolen of vleesmolen, menger, mengbakken, vulbus, hamburgerafvulapparaat, vleesvermalser, cutter, ovens (kookkast of (combi-)steamer, rookoven of -kamer, ...), klimaat- of rijpkamer (klimaat- of rijpkast), pekelspuit, pekelbakken, fornuis, vleessnijmachine, weegtoestel, vacuümmachine, koeling, diepvries, ...)

Topsport

De minimale materiële vereisten voor dit specifieke gedeelte wordt volledig gekoppeld aan de ontwikkelingsplannen van de desbetreffende topsportfederaties. Het beschikken over de noodzakelijke topsportinfrastructuur wordt dan ook in overeenstemming met de desbetreffende topsportfederatie vormgegeven

Zeevaart en zeevisserij

Voor de theoretische lessen is een traditioneel ingericht klaslokaal een minimale vereiste. Er moet gestreefd worden naar het gebruik van kwaliteitsvol cursusmateriaal dat aansluit bij de leerdoelen. Gezien de specificiteit van het maritiem onderwijs moeten deze cursussen veelal zelf opgesteld worden, bijgevolg moet de school zorgen voor de beschikbaarheid van de nodige, actuele maritieme naslagwerken voor de leerkrachten. De beschikbaarheid van simulatieapparatuur is noodzakelijk voor een maritieme opleiding. Dit kan zowel onder de vorm van een opleidingsschip, een maritiem opleidingscentrum als door middel van gespecialiseerde software. Voor vele relevante onderwerpen is goede software en lesmateriaal voorhanden, veelal gratis af te halen van internet, zodat een performante internetverbinding op school zeer sterk aan te raden is.

Voor de specifieke vakken is het zeer belangrijk over het nodige demonstratiemateriaal te beschikken. Deze demonstraties kunnen gebeuren op school zelf, op een opleidingsschip of aan de hand van didactische uitstappen en leren op de werkplek.

Naast deze algemene minimale materiële eisen, zijn er ook een aantal specifieke:

- Nautische publicaties zoals Solas, Marpol, ...
- Onder vorm van een simulatieklas, opleidingscentrum of opleidingsvaartuig of met afzonderlijke toestellen, de toestellen die courant gebruikt worden aan boord zoals: VHF-zender/ontvanger; Navtex; EPIRB; SART; radar; manuals; magnetisch kompas; gyrokompas; ...
- Scheepsplannen; stabiliteitscurves en hydrostatische tabellen.
- Zeekaarten; steekpasser; pleischaal; nautische publicaties zoals 'Admiralty Tide Tables'.
- Reddingsvlot; toonmodellen van pyrotechnische middelen; demonstratiemateriaal zoals ankers, brandblusapparaten, stuurinrichting en schroeven.
- Demonstratiemateriaal in verband met scheepsmotoren; meetgereedschap zoals schuifmaat, meetlat, verschillende soorten winkelhaken en aftekengereedschap.
- Multimeters, voltmeters, ampèremeters, Ohm-meters,
- schakeldraden in verschillende dikten en kleuren, automatische zekeringen; elektromagneet, batterijen, schakelaars, generatoren en transformatoren.
- Las- en brandapparatuur; boorgereedschap; slijpmolen met bijhorende schijven; voorbeelden van pakkingen; gereedschap voor het bewerken en spannen van buizen; pneumatisch gereedschap; zaagmachines: handgereedschappen: doorsneden van motoronderdelen; sleutelmotor; draaiende scheepsmotoren; motoronderdelen: zuigers, cilinderdeksels, kleppen, klepgeleiders, zuigerveren, tandwielen, pompen, krukas, nokkenas, turbo

Zorg en welzijn

Deze studierichting vereist (polyvalente) didactische leslokalen voor indirecte zorg en een didactische keuken.

Met volgende concretisering:

- Een multifunctionele ruimte met een zone om handen te wassen, toegang tot warm en koud stromend water
- (Polyvalente) didactische leslokalen voor (in)directe zorg
- Een geïnstalleerde didactische keuken (met kookplaten, spoelbakken, microgolf, oven, koelkast, diepvriezer, mixers, dampkappen, ...), voldoende keukengerei en een ruimte om te eten
- Materiaal voor afvalsortering
- Wasproducten, wasmachine, droogkast, droogrek, strijkplanken en strijkijzers, naaigerief
- Schoonmaak-, reinigings-, onderhouds- en ontsmettingsproducten en schoonmaakmateriaal (voor vloer, ramen, meubilair en sanitair)
- Bed met bedlinnen, kussen, kussensloop en linnenmand
- Plantengieter
- Verzorgings- en EHBO-materiaal
- (Knutsel)materiaal voor activiteiten in het kader van animatie en vrije tijd